

MJETE ARSIMORE PËR TRAJTIMIN E KRIMEVE TË MOTIVUARA NGA RACA KUNDËR ROMËVE DHE UDHËTARËVE

Burime për akademitë e policisë dhe shkollat e policisë

2025

VOLUMI 2
FLETA INFORMACIONI
PËR SHTETET

MJETE ARSIMORE PËR TRAJTIMIN E KRIMEVE TË MOTIVUARA NGA RACA KUNDËR ROMËVE DHE UDHËTARËVE

Burime për akademitë e policisë dhe shkollat e policisë

2025

VOLUMI 2
FLETA INFORMACIONI
PËR SHTETET

Opinionet e shprehura në këtë punim janë përgjegjësi e autorit/autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht politikën zyrtare të Këshillit të Evropës.

Riprodhimi i fragmenteve (deri në 500 fjalë) autorizohet për sa kohë që ruhet integriteti i tekstit, fragmenti nuk përdoret jashtë kontekstit, nuk ofron informacion të paplotë ose nuk e keqinformon lexuesin në lidhje me natyrën, fushëveprimin ose përmbajtjen e tekstit. Teksti burimor duhet të shënohet gjithmonë si më poshtë: "© Këshilli i Evropës, viti i botimit". Të gjitha kërkesat e tjera që kanë të bëjnë me riprodhimin/përkthimin e të gjithë ose një pjese të dokumentit duhet t'i drejtohen Divizionit të Publikimeve dhe Identitetit Vizual, Këshilli i Evropës (F-67075 Strasbourg Cedex ose publishing@coe.int).

E gjithë korrespondenca tjetër në lidhje me këtë dokument duhet t'i drejtohet Divizionit të Romëve dhe Udhëtarëve, Roma and Traveller Division, Council of Europe, F-67075 Strasbourg Cedex France
E-mail: roma.team@coe.int.

Dizajni dhe paraqitja e kopertinës: Divizioni i Publikimeve dhe Identitetit Vizual, Këshilli i Evropës

Fotografia a kopertinës: Shutterstock

©Këshilli i Evropës, 2025 Shtypur në Këshillin e Evropës

Termi "romë dhe udhëtarë" përdoret në Këshillin e Evropës për të përfshirë diversitetin e gjerë të grupeve të mbuluara nga puna e Këshillit të Evropës në këtë fushë: nga njëra anë a) romët, sintit/manushët, kalët (Calé, Kaale), romanikalët, bojashët/rudarët; b) egjiptianët e Ballkanit (egjiptianët dhe ashkalinjtë); c) grupet lindore (domët, lomët dhe abdalët) dhe, nga ana tjetër, grupe të tilla si udhëtarët, jenishët dhe popullatat e përcaktuara nën termin administrativ "Gens du voyage", si dhe personat që e identifikojnë veten si ciganë. Ky është një shënim shpjegues, jo një përkufizim i termave romë dhe/ose udhëtarë.

Teksti është shkruar nga Joanna Perry dhe është rishikuar nga Professore Zoë James. Joanna Perry është konsulente e pavarur e specializuar për mbështetjen e autoriteteve kombëtare dhe agjencive ndërkombëtare për të përmirësuar përgjigjet ndaj krimit të urrejtjes, gjuhës së urrejtjes dhe diskriminimit. Professore Zoë James, PhD, është profesore e kriminologjisë në Universitetin e Plymouth. Interesat e saj kryesore kërkimore lidhen me analizimin e urrejtjes nga një perspektivë kritike që përqendrohet te pasojat e urrejtjes që përjetohen nga ciganët, udhëtarët dhe romët.

Përmbajtja e lëndës

RRETH FLETËVE TË INFORMACIONIT	5
SHQIPËRIA	7
Hyrje dhe Informacion i Përgjithshëm	7
Vështrim i shpejtë: raportet dhe opinionet Kryesore	7
Çfarë janë krimet e urrejtjes dhe dhuna kundër romëve dhe kundër udhëtarëve?	7
Hetimi efektiv i motiveve raciste në aktet e dhunshme	8
Ndërtimi i vetëbesimit dhe besimit	8
Plani mësimor dhe i trajnimit	8

RRETH FLETËVE TË INFORMACIONIT ARSIMOR

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Gjykata Evropiane) ka dhënë disa vendime mbi mungesën e hetimeve efektive, duke përfshirë moskryerjen e hetimeve për motive të mundshme raciste në lidhje me akuzat për keqtrajtime, veprimet policore ose profilizimin racor të romëve dhe udhëtarëve. Disa prej këtyre vendimeve janë aktualisht duke u shqyrtuar nga Komiteti i Ministrave, i cili po mbikëqyr zbatimin e masave në nivel kombëtar për të parandaluar përsëritjen e çështjeve të ngjashme në të ardhmen.

Gjatë procesit të mbikëqyrjes së zbatimit të vendimeve të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut në lidhje me romët dhe udhëtarët, Komiteti i Ministrave mori parasysh masat përkatëse të marra nga agjencitë e policisë, duke përfshirë ndryshimet në legjislacion dhe praktikë, por ftoi më tej autoritetet kombëtare të vazhdojnë dhe të intensifikojnë masat e tyre dhe të ofrojnë trajnime specifike, masa të zgjeruara për ndërtimin e kapaciteteve dhe aktivitete ndërgjegjësimi për policinë dhe prokurorët në lidhje me klasifikimin, hetimin dhe ndjekjen penale të krimeve të urrejtjes, duke përfshirë krimet e motivuara për shkak të racës.

Rekomandimi [CM/Rec\(2024\)4](#) i Komitetit të Ministrave drejtuar shteteve anëtare mbi luftimin e krimeve të urrejtjes sugjeron se akademitë e trajnimit të policisë

duhet të përfshijnë module të detyrueshme mbi krimin e urrejtjes në kurrikulat e tyre.

[Divizioni i Romëve dhe Udhëtarëve](#) mbështet qeveritë e shteteve anëtare për hartimin dhe zbatimin e ligjeve, politikave, programeve dhe masave, në mënyrë që të sigurojë zbatimin efektiv të standardeve të të drejtave të njeriut të Këshillit të Evropës nga policia dhe për t'u ardhur në ndihmë realisht romëve dhe udhëtarëve.

Një aspekt kritik i trajnimit të zyrtarëve të policisë për të trajtuar krimet e motivuara nga racizmi kundër romëve dhe udhëtarëve është sigurimi i një qasje sistematike ndaj zhvillimit profesional. Një zgjidhje e qëndrueshme do të ishte integrimi i standardeve përkatëse të Këshillit të Evropës dhe jurisprudencës së Gjykatës Evropiane në kurrikulat e institucioneve të trajnimit fillestar ose institucionet e trajnimit vazhdues të policisë.

Këto fletë informacioni arsimor janë hartuar për të ndihmuar profesorët dhe trajnerët e policisë të përfshijnë standardet e Këshillit të Evropës mbi krimet e motivuara nga racizmi kundër romëve në programet ekzistuese të trajnimit të ofruara nga policia dhe institucionet arsimore (akademitë e policisë; shkollat e policisë).

HYRJE DHE INFORMACION I PËRGJITHSHËM

Kjo fletë informacioni përcakton aspektet kryesore që duhet të marrë parasysh policia për të siguruar hetimin efektiv të dhunës raciste kundër komuniteteve romë dhe të udhëtarëve në Shqipëri. Gjithashtu, ajo propozon një plan trajnimi për akademitë e policisë bazuar në vendimet kryesore të Gjykatës Evropiane, konstatimet e Komisionit Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI), si dhe rekomandimet dhe konstatimet e organeve të tjera kryesore të Këshillit të Evropës, duke përfshirë Komitetin Këshillimor të Konventës Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, Komitetin Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Ndëshkimit Çnjerëzor ose Poshtëruës (CPT) dhe Komisionerin e Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut. Kjo fletë informacioni mbi Shqipërinë duhet të lexohet së bashku me fletën e informacionit ndërsektorial – Vëllimi 1, e cila mbështetet në jurisprudencën e Gjykatës Evropiane dhe standarde të tjera të Këshillit të Evropës për të përcaktuar informacione dhe standarde të përgjithshme mbi natyrën dhe ndikimin e dhunës raciste kundër romëve dhe udhëtarëve, elementët kryesorë të hetimit efektiv, duke përfshirë konceptin e treguesve të paragjytimeve, rëndësinë e regjistrimit të krimeve të urrejtjes dhe të dhënave të ndara sipas kategorive dhe rëndësinë e erritjes së besimit të romëve dhe udhëtarëve te policia.

VËSHTRIM I SHPEJTË: RAPORTET DHE OPINIONET KRYESORE

Organet e Këshillit të Evropës kanë shprehur shqetësim mbi situatën e komuniteteve romë në Shqipëri. Komiteti Këshillimor i Konventës Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare (FCNM) ka shprehur shqetësim lidhur me akuzat për brutalitet të policisë kundër komunitetit rom në veçanti, duke theksuar raste të shumta të brutalitetit të policisë kundër romëve të raportuara nga përfaqësuesit e komuniteteve romë (Opinion i Pestë për Shqipërinë, 2023). Sa për ilustrim, "një shembull ka të bëjë me rrahjen e një djali rom në Korçë dhe abuzimin e dy të rinjve egjiptianë nga policia gjatë një shtetrrëthimi për shkak të Covid-it në Berat, duke përfshirë përdorimin e gjuhës diskriminuese racore, si dhe dhunën fizike". Komiteti i inkurajoi fuqimisht autoritetet të zhvillojnë dhe zbatojnë trajnime gjithëpërfshirëse për policinë mbi antiracizmin dhe të drejtat e njeriut, veçanërisht për të luftuar anticiganizmin. ECRI theksoi nevojën urgjente për "masa për rritjen e besimit" për komunitetet romë dhe "rekomandon që autoritetet të vazhdojnë të organizojnë takime konsultative midis oficerëve të policisë, përfaqësuesve të grupeve të cënueshme dhe [organizatave joqeveritare (OJQ)]" (Raporti i ECRI-t për Shqipërinë, 2020).

Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës	Komiteti Këshillimor i FCNM-së	Komiteti i Ministrave
► Përfundimet (2022) në ANGLISHT dhe Raporti dhe komentet e Qeverisë (2020) në ANGLISHT dhe SHQIP	► Opinion (2023) në ANGLISHT ; përmbledhje në SHQIP ; komentet e qeverisë në ANGLISHT	► Rezoluta (2023) mbi zbatimin e FCNM-së nga Shqipëria në ANGLISHT

ÇFARË JANË KRIMET DHE DHUNA KUNDËR ROMËVE DHE KUNDËR UDHËTARËVE?

"Krimi i urrejtjes" kuptohet si një vepër penale e kryer me një element urrejtjeje bazuar në një ose më shumë karakteristika ose statuse personale aktuale ose të perceptuara (CM/Rec(2024)4). "Urrejtja" përfshin anësi, paragjytime ose përbuzje. Krimet e urrejtjes kundër romëve dhe kundër udhëtarëve janë krime me një element urrejtjeje bazuar në identitetin real ose të perceptuar të romëve ose udhëtarëve. Krimet mund të synojnë gjithashtu

një individ që nuk është as rom dhe as udhëtar, por ka një lloj lidhjeje me këto grupe, që mund të jetë, për shembull, një partner ose një avokat. Njerëzit ose pronat e shënjestruara gabimisht si romë ose udhëtarë ose që u përkasin romëve ose udhëtarëve konsiderohen gjithashtu viktime të dhunës kundër romëve dhe duhet të trajtohen në përputhje me rrethanat. Rekomandimi CM/Rec(2024)4 i Komitetit të Ministrave drejtuar shteteve anëtare për luftën kundër krimit të urrejtjes shpjegon se "urrejtja mund të manifestohet me nivele të ndryshme ashpërsie, duke filluar nga stigmatizimi dhe diskriminimi i përditshëm, sulmet e vogla dhe abuzimi verbal, deri të dhuna, terrorizmi, krimet e luftës dhe gjenocidi".

HETIMET EFEKTIVE TË MOTIVE RACISTE NË AKTE TË DHUNSHME

Fleta e informacionit ndërsektorial përshkruan aspektet kryesore që mbështesin hetimet efektive të krimeve të urrejtjes, duke përfshirë përkufizimin dhe regjistrimin e incidenteve raciste, përdorimin e treguesve të paragjyqimeve për të identifikuar dhe hetuar krimet e urrejtjes, si dhe mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave, të cilat duhet të lexohen së bashku me këtë seksion.

Ky seksion nxjerr në pah elementët e kërkesës për hetim efektiv që theksohen në vendimet e Gjykatës Evropiane në lidhje me Shqipërinë. Detyra për të hetuar motivet raciste në incidentet e dhunshme është shpjeguar në çështjen *Balkasi dhe të tjerë kundër Shqipërisë* (2022). Vendimi i Gjykatës Evropiane përmbante pikat kryesore të mëposhtme.

Detyrim i për të njohur dhe hetuar motivin racist

Gjykata Evropiane riafirmoi se kur shtetet hetojnë incidente të dhunshme, ato kanë detyrimin të shqyrtojnë nëse ka pasur një motiv racist (paragrafi 68). Ndërsa është e vështirë të provohet qëllimi racist, autoritetet duhet të kryejnë hetime të plota dhe të paanshme për të përcaktuar nëse urrejtja etnike luajti rol për incidentin në fjalë (paragrafi 69). Mosveprimi në këtë drejtim dobëson mbrojtjen kundër dhunës me motive racore. Në këtë çështje, autoritetet nuk hetuan paragjykimet e mundshme racore por, për shkak të mungesës së provave të forta nga kërkuesit, Gjykata Evropiane nuk konstatoi shkelje të veçantë të nenit 14 (paragrafi 71).

Detyrimi për të përdorur dispozitat ligjore ekzistuese për veprat penale me motive raciste

Gjykata Evropiane theksoi se shtetet duhet të përdorin ligjet ekzistuese për të ndjekur penalisht krimet me motive raciste, aty ku është e mundur (paragrafi 68). Edhe pse kërkuesit pretenduan paragjyqime kundër romëve, autoritetet nuk hetuan nëse ishin të pranishme motive raciste (paragrafi 20). Konstatimet e Avokatit të Popullit sugjeruan paragjyqime dhe trajtim të papërshtatshëm, megjithatë nuk u mor asnjë veprim ligjor. Vendimi i Gjykatës Evropiane nënvizon se shtetet duhet të përdorin mekanizmat ligjorë të disponueshëm për të trajtuar në mënyrë efektive akuzat për diskriminim për shkak të racës (paragrafët 21 dhe 22).

Ndalimi i keqtrajtimit dhe hetimet efektive

Gjykata Evropiane nuk konstatoi prova të mjaftueshme për të arritur në përfundimin se kërkuesit i ishin nënshtruar keqtrajtimit përtej çdo dyshimi

të arsyeshëm (paragrafi 55). Edhe pse Avokati i Popullit konfirmoi se policia kishte përdorur forcë të panevojshme, ky konstatim bazohej kryesisht te deklaratat e kërkuesve dhe i mungonin prova shtesë mbështetëse (paragrafi 54). Si rezultat, nuk u gjet asnjë shkelje sipas aspektit material të nenit 3 (paragrafi 56). Megjithatë, Gjykata Evropiane konstatoi se autoritetet shqiptare nuk hetuan pretendimet e kërkuesve për keqtrajtim nga oficerët e policisë (paragrafi 60). Pavarësisht pranisë së pretendimeve të besueshme, nuk u hap asnjë hetim penal dhe gjykatat kombëtare nuk morën parasysh ankesat e kërkuesve (paragrafët 57 dhe 58). Gjykata Evropiane përsëriti se kërkohet një hetim i shpejtë, duke theksuar se autoritetet "duhet të bëjnë gjithmonë përpjekje serioze për të zbuluar se çfarë ka ndodhur dhe nuk duhet të mbështeten në përfundime të nxituara ose të pabazuara për të mbyllur hetimin e tyre" (paragrafi 50). Ky dështim përbënte shkelje të aspektit procedural të nenit 3 (paragrafi 60).

Ndalimi i diskriminimit

Kërkuesit pretenduan se diskriminimi për shkak të racës luajti rol në trajtimin e tyre. Gjykata Evropiane përsëriti se shtetet kanë detyrë të hetojnë motivet e mundshme raciste (paragrafët 68 dhe 69). Megjithatë, në këtë çështje, kërkuesit nuk paraqitën prova të mjaftueshme që tregonin se paragjykimet etnike ndikuan në veprimet e autoriteteve. Për rrjedhojë, Gjykata Evropiane arriti në përfundimin se nuk dilte asnjë aspekt i veçantë në bazë të nenit 14 (paragrafi 72). Gjykata Evropiane vendosi që Shqipëria shkeli aspektin procedural të nenit 3, por nuk konstatoi shkelje të aspektit material, nenit 8, ose nenit 14. Ajo vendosi masën e pagimit të 4,500 eurove si dëmshpërblim jomaterial për kërkuesin e dytë, të tretë dhe të pestë, të pagueshme për përfaqësuesit e tyre ligjorë (paragrafi 76).

NDËRTIMI I VETËBESIMIT DHE BESIMIT

Ky seksion duhet të lexohet së bashku me seksionin e fletës së informacioneve ndërsektoriale mbi inkurajimin e komuniteteve rome dhe të udhëtarëve për të raportuar dhunën raciste. Disa raporte nga organe të Këshillit të Evropës përqendrohen te rëndësia e trajtimit të anticiganizmit si një formë racizmi kundër romëve dhe vendosja e masave për rritjen e besimit midis policisë dhe komuniteteve rome. Në raportin e saj të gjashtë të ciklit të monitorimit për Shqipërinë, ECRI rekomandoi "masa për rritjen e vetëbesimit" dhe organizimin e "takimeve konsultative midis oficerëve të policisë, përfaqësuesve të grupeve të cënueshme dhe OJQ-ve" (*Raporti i ECRI-t për Shqipërinë*, 2020).

PLANI MËSIMOR DHE I TRAJNIMIT

Rezultatet e të nxënit krijohen duke përdorur **taksonominë e Bloom-it**, e cila dallon gjashtë nivele të të nxënit (thithjen e njohurive, të kuptuarit, zbatimin, analizën, sintezën dhe vlerësimin) dhe bazohen në vlerësimin e nevojave të të nxënit (shih Shtojcën 2). Trajnuesve u sillet në vëmendje që të përfshijnë një përmbledhje të fakteve të vendimeve të Gjykatës Evropiane kur t'i prezantojnë ato si pjesë e veprimtarive të planifikuara të të nxënit.

Detyrimi për të hetuar motivet raciste në aktet e dhunshme

Rezultati i të nxënit: analizoni dhe zbatoni detyrimet procedurale sipas neneve 3 dhe 14 të **Konventës** për të identifikuar, dokumentuar dhe hetuar në mënyrë efektive motivet raciste në aktet e dhunshme, duke siguruar respektimin e standardit të "përpjekjeve më të mira" në proceset e hetimit.

Arsyetimi i taksonomisë së Bloom-it: ky rezultat përqendrohet te aftësitë njohëse të nivelit më të lartë të analizimit dhe zbatimit, duke i inkurajuar pjesëmarrësit të zërthejnë dhe interpretojnë detyrimet ligjore përpara se t'i zbatojnë ato në skenarë hetimi realistë. Ky nivel i të nxënit i mundëson oficerëve të policisë të kalojnë nga të kuptuarit e parimeve ligjore abstrakte te integrimi efektiv i këtyre parimeve në proceset hetimore.

Plani mësimor

Aktiviteti 1.1 – Leksion (1 orë) mbi standardet në hetimet e krimeve të urrejtjes

Përshkrim: sesioni i drejtuar nga instruktori/trajnesi prezanton nenet 2, 3 dhe 14 të **Konventës**, duke diskutuar detyrimet për të hetuar motivet raciste dhe standardet e përcaktuara nga jurisprudenca e Gjykatës Evropiane. I kushtohet vëmendje qasjes së "përpjekjeve më të mira", implikimeve praktike dhe sfidave për mbledhjen e provave. Leksioni do të jetë ndërsektorial duke përfshirë të gjitha shtetet, me shembuj të shtuar nga Shqipëria.

Kur shqyrtohet çështja *Balkasi dhe të tjerë kundër Shqipërisë*, është e rëndësishme të theksohen dy pika të rëndësishme: Gjykata Evropiane konstatoi se autoritetet nuk arritën të hetonin paragjykimet e mundshme raciste, por, duke pasur parasysh mungesën e provave të forta nga kërkuesit, Gjykata Evropiane nuk gjeti shkelje të veçantë të nenit 14 (paragrafi 71).

Kjo do të thotë se Gjykata Evropiane konstatoi shkelje procedurale të nenit 3, por nuk kishte prova të mjaftueshme për konstatimin e një shkeljeje materiale (që kërkuesit i ishin nënshtruar keqtrajtimit përtej çdo dyshimi të arsyeshëm) dhe as se paragjykimet racore luajtën rol në shkeljen procedurale. Trajnuesit mund të theksojnë elementët proceduralë dhe materialë të neneve 3 dhe 14 dhe të nxjerrin në pah rëndësinë e provave të forta kur (kërkuesit) përpiqen të vërtetojnë shkeljen e tyre.

Përveç çështjeve të përmendura në fletën e informacionit ndërsektorial, trajnuesit mund të mbështeten në çështjen e mëposhtme: *Fedorchenko dhe Lozenko kundër Ukrainës*. Në paragrafin 67, Gjykata Evropiane shpjegon: "Në këtë çështje konkrete, Gjykata Evropiane ka konstatuar tashmë se autoritetet ukrainese shkelën nenin 2 të **Konventës** për shkak se ata nuk arritën të kryenin një hetim efektiv për incidentin. Ajo konsideron se duhet të shqyrtojë veçmas sipas nenit 14 të Konventës të marrë në lidhje me nenin 2 të Konventës, sipas aspektit procedural, ankesën se ka pasur gjithashtu mungesë hetimi të një lidhje të mundshme shkakësore midis qëndrimeve të supozuara raciste dhe sulmit ndaj të afërmeve të kërkuesve."

Në paragrafin 68, Gjykata Evropiane vazhdon: "Në këtë drejtim, Gjykata vëren se më 28 tetor 2001, tre shtëpi, ku jetonin njerëz me origjinë romë, u dogjën. Motivi i pretenduar i zjarrvënësve ishte shkatërrimi i shtëpive të trafikantëve të drogës. Megjithatë, nuk ka asnjë informacion nëse banorët e dy shtëpive të tjera ishin të përfshirë në trafikun e drogës. Për më tepër, duke pasur parasysh diskriminimin dhe dhunën e përhapur gjerësisht kundër romëve në Ukrainë, siç theksohet, në veçanti, në raportin e ECRI-t, nuk mund të përjashtohet mundësia që vendimi për të djegur shtëpitë e trafikantëve të dyshuar të drogës të jetë ushqyer gjithashtu nga urrejtja etnike dhe për këtë arsye nevojitet verifikim."

Në paragrafin 69, Gjykata Evropiane "megjithatë, vëren se nuk ka prova që autoritetet të kenë kryer ndonjë hetim mbi motivet e mundshme raciste të këtij krimi."

Aktiviteti 1.2 – Seminar (2 orë) mbi skenarët praktikë të hetimit

Përshkrim: Pjesëmarrësit punojnë në grupe të vogla me kazuse të mbështetura te shembuj nga jeta reale e krimeve të urrejtjes me motive të mundshme raciste. Ata identifikojnë provat, diskutojnë hapat hetimorë dhe përcaktojnë nëse veprimet përmbushin standardin e "përpjekjeve më të mira". Grupet më pas ia paraqesin rezultatet e tyre të gjithë klasës, duke marrë komente mbi thellësinë e analizës së tyre dhe respektimin e detyrimeve ligjore.

Aktiviteti 1.3 – Vlerësimi: Detyrë kursi

Përshkrim: Pjesëmarrësit shkruajnë një detyrë kursi ku shpjegojnë zhvillimin e standardeve të krimeve të urrejtjes bazuar në leksion, i zbatojnë këto standarde në Shqipëri bazuar në një vlerësim të vendimeve kombëtare nga Gjykata Evropiane dhe raportet e ECRI-t, duke u përqendruar te nenet 2 dhe 14, dhe identifikojnë veprimet hetimore që përmbushin ose nuk përmbushin "përpjekjet më të mira" gjatë shqyrtimit të motiveve raciste. Ata duhet bëjnë arsyetim me shkrime, të mbështetur në detyrimet e neneve 3 dhe 14 dhe standardet e nxjerra nga vendimet e Gjykatës Evropiane.

Si e përmbush ky plan rezultatin e të nxënit: ky plan fillon me një kuptim themelor të detyrimeve ligjore, i cili përforcohet nga diskutimi praktik ku pjesëmarrësit zbatojnë njohuritë e tyre në skenarë të botës reale. Vlerësimi i sfidon ata të vlerësojnë në mënyrë kritike procedurat hetimore, duke demonstruar kuptimin dhe zbatimin praktik të standardeve në hetimet e krimeve të urrejtjes.

Luftimi i anticiganizmit në policim

Rezultati i të nxënit: vlerësoni ndikimin e anticiganizmit dhe lidhjen e tij me Konventën, dhe përdorni këtë kuptim për të udhëhequr praktikat jo-diskriminuese gjatë ndërveprimeve të policisë me individë romë dhe grupe të tjera pakicash.

Arsyetimi i taksonomisë së Bloom-it: ky rezultat përdor vlerësimin për të fuqizuar pjesëmarrësit për të vlerësuar nuancat e anticiganizmit dhe lidhjen e tij me detyrimet procedurale. Vlerësimi i përgatit oficerët jo vetëm për të kuptuar të drejtat e njeriut, por edhe për të vlerësuar në mënyrë kritike praktikat e tyre, duke u bërë atyre të mundur të përshtatin sjelljet dhe të parandalojnë shkeljet e të drejtave të njeriut.

Aktiviteti 2.1 – Leksion (1 orë) mbi kuptimin e racizmit dhe standardeve të të drejtave të njeriut

Përshkrimi: Ky leksion mbulon rrënjët dhe manifestimet e anticiganizmit dhe ndikimet e tij në komunitetet romë, veçanërisht në kontekstet policore. Trajnuesi gjithashtu shqyrton nenet 3 dhe 14, duke theksuar qëndrimin e Konventës për mbrojtjen e dinjitetit njerëzor dhe për mosdiskriminimin nga policia. Trajnuesi mbështetet në informacioni i fletës së informacionit ndërsektorial lidhur me Rekomandimin nr. 11 të Politikës së Përgjithshme të ECRI-t për luftimin e racizmit dhe diskriminimit racor në policim për të shpjeguar përkufizimin dhe ndikimin e profilizimit racor. Trajnuesi duhet t'i referohet gjithashtu prezantimit mbi anticiganizmin.

Trajnuesi përdor fletën e informacionit ndërsektorial dhe aktivitetin 1.1 më sipër për të shpjeguar çështjet ku Gjykata Evropiane ka theksuar se, aty ku provat tregojnë modele dhune dhe intolerance kundër një pakice etnike, shtetet kanë rritur detyrimet pozitive për t'iu përgjigjur në mënyrë efektive incidenteve të dyshuara të motivuara nga paragjykimet.

Trajnuesi mund të mbështetet edhe në çështje të tjera të rëndësishme në këtë aspekt, duke përfshirë *Boacă dhe të tjerë kundër Rumanisë*. Në paragrafin 107, Gjykata Evropiane shpjegon: "megjithëse kërkuesit u ankuan posaçërisht për diskriminim, autoritetet kombëtare e hodhën poshtë ankesën e tyre si të pabazuar. Megjithatë, arsyet e dhëna nga gjykatat kombëtare në vendimet e tyre ose nga qeveria në paraqitjen e tyre në Gjykatë nuk janë të mjaftueshme për të ofruar një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm për mungesën e veprimit të shtetit në këtë drejtim".

Në paragrafin 108, Gjykata Evropiane shprehet: "Të gjithë elementët e lartpërmendur, të parë në sfondin e shumë deklaratave të publikuara për ekzistencën në Rumani të paragjyqimeve dhe armiqësisë së përgjithshme ndaj romëve dhe të incidenteve të vazhdueshme të abuzimit policor kundër anëtarëve të këtij komuniteti... kërkonin verifikim. Në të vërtetë, autoritetet ishin të detyruara të hetonin një lidhje të mundshme shkakësore midis qëndrimeve të supozuara raciste të shfaqura nga oficerët e policisë dhe abuzimit që pësoi I.B. në duart e tyre" (*B.S. kundër Spanjës*, paragrafi 60, 2012).

Aktiviteti 2.2 – Seminar (2 orë) mbi praktikat anti-racizëm në policim

Përshkrim: pjesëmarrësit diskutojnë skenarë që përshkruajnë gjuhë të anshme, abuzim, paragjyqime dhe profilizim racor nga policia. Diskutimet e lehtësuara i udhëzojnë pjesëmarrësit të analizojnë këto situata në mënyrë kritike, duke vlerësuar se si ato lidhen me standardet e të drejtave të njeriut dhe duke eksploruar mënyra për të kaluar drejt praktikave jo-diskriminuese. Nëse ka kohë, dhe bazuar në gjykimin e trajnuesit, në seminar mund të ftohen organizatat lokale të shoqërisë civile (OSHC) aktive në fushën e mbështetjes së komunitetit dhe viktimave për të diskutuar rreth rasteve të hasura dhe të dhëna mbi incidentet e urrejtjes dhe/ose shembuj të profilizimit racor nga policia.

Aktiviteti 2.3 – Vlerësimi: lojë me role dhe seancë diskutimi

Përshkrim: pjesëmarrësit marrin pjesë në një ushtrim lojë me role në të cilin ata angazhohen në ndërveprime të simuluar me individë romë në skenarë të ndryshëm që përfshijnë policinë (për shembull një ndalim rutinë, trajtimi i një ankese). Gjatë lojës me role, trajnuesit vëzhgojnë dhe vlerësojnë përgjigjet e oficerëve, duke kërkuar veçanërisht komunikim respektues dhe jo-diskriminues. Pas lojës me role, organizohet një seancë e lehtësuar diskutimi ku pjesëmarrësit analizojnë qasjet e tyre dhe të të tjerëve, duke identifikuar çdo paragjykim dhe duke diskutuar se si të integrojnë parimet e të drejtave të njeriut në ndërveprimet e tyre me komunitetet e pakicave. Trajnuesit japin komente konstruktive bazuar në standardet e të drejtave të njeriut, duke inkurajuar ndërgjegjësimin dhe përmirësimet praktike në sjellje.

Si i përmbush rezultatit e të nxënësve ky aktivitet i rishikuar: ushtrimi i lojës me role u bën të mundur oficerëve të zbatojnë në mënyrë aktive praktikën antidiskriminuese në mjediset realiste dhe të kontrolluara, duke u përafër me rezultatit e vlerësimit dhe zbatimit të praktikave jodiskriminuese. Seanca e diskutimit nxit reflektimin kritik dhe të nxënësve nga kolegët, gjë që rrit ndërgjegjësimin për ndikimin e anticiganizmit dhe përforcon rëndësinë e zbatimit të parimeve të të drejtave të njeriut në ndërveprimet praktike.

Ndërtimi i vetëbesimit dhe besimit

Rezultati i të nxënësve: hartoni dhe zbatoni strategji të angazhimit të komunitetit që rrisin besimin me komunitetet romë, duke zbatuar rekomandimet e ECRI-t mbi masat e rritjes së besimit dhe duke përfshirë reagimet nga konsultimet me grupet e cenushme dhe OJQ-të.

Arsyetimi i taksonomisë së Bloom-it: ky rezultat arrin nivelin e rishikuar të krijimit të Bloom-it, ku pjesëmarrësit pritën të hartojnë dhe zbatojnë praktika të reja.

Këtu, oficerët do të përdorin kuptimin dhe vlerësimin e tyre të teknikave të rritjes së besimit për të krijuar dhe mbajtur në mënyrë aktive marrëdhënie pozitive me komunitetet e marginalizuara, duke i zbatuar në fund këto praktika për të mbështetur të drejtat e Konventës.

Aktiviteti 3.1 – Leksion (1 orë) Hyrje mbi policimin në komunitet dhe rritjen e besimit. Përshkrim: ky leksion prezanton konceptet e policimit në komunitet, duke theksuar rekomandimet e ECRI-t mbi rritjen e besimit dhe konsultimin me komunitetin. Trajnuesi mbulon teknikat për angazhim efektiv me romët dhe komunitetet e tjera të marginalizuara, me raste studimore mbi praktikën e suksesshme.

Aktiviteti 3.2 – Seminar (2 orë) mbi zhvillimin e një plani angazhimi në komunitet.

Përshkrim: në grupe, pjesëmarrësit hartojnë një plan angazhimi në komunitet të përshtatur për një komunitet hipotetik rom. Plani duhet të trajtojë pengesa konkrete, të propozojë strategji konsultimi dhe të përfshijë masa për që nxisin rritjen e besimit. Grupet prezantojnë planet e tyre, duke marrë komente mbi fizibilitetin, respektin dhe përfshirjen.

Aktiviteti 3.3 – Vlerësimi: propozimi për angazhim në komunitet.

Përshkrim: pjesëmarrësit paraqesin një propozim individual për një iniciativë angazhimi me komunitetet romë, duke përfshirë masa konkrete për ndërtimin e besimit dhe metoda konsultimi. Ata duhet të përshkruajnë se si qasja e tyre përputhet me rekomandimet e ECRI-t dhe të parashikojnë sfidat.

Si e përmbush ka plan rezultatit e të nxënësve: ky plan fillon duke prezantuar parimet dhe rekomandimet për angazhimin e komunitetit, pastaj angazhon pjesëmarrësit për krijimin aktiv të planeve të komunitetit. Vlerësimi lejon zbatim të pavarur, duke i sfiduar pjesëmarrësit të integrojnë masa për rritjen e besimit dhe antidiskriminim në propozimet e tyre, duke përmbushur rezultatit për hartimin e strategjive praktike dhe gjithëpërfshirëse.

SHTOJCA 1 – RAST STUDIMOR I MUNDSHËM

“Në shkurt të vitit 2011, Shqipëria regjistroi krimin e parë të madh racist të urrejtjes në formën e një sulmi zjarrvënies kundër shtëpive të banuara nga rreth 40 familje romë në qendër të Tiranës. Gjatë disa ditëve dhe netëve, fqinjët e zonës, duke përdorur armë, kërcënuan, frikësuan dhe plagosën familjet romë; ata gjithashtu dogjën të paktën dy shtëpi. Ndërsa autoritetet deklarojnë se policia u informua për incidentet vetëm pas sulmeve, Komiteti Këshillimor për Konventën Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare i kritikoi ato për mosndërmarrjen e hapave të nevojshëm për të mbrojtur viktimat. Familjet romë deklarojnë se ishin të detyruara të braktisnin barakat e tyre për shkak të kësaj mungese mbrojtjeje. Pas një deklarate të përbashkët nga disa organizata ndërqeveritare (ONQ) dhe një ndërhyrjeje të KMD-së, çështja u ndoq përfundimisht si sulm zjarrvënies dhe nxitje për urrejtje (neni 265 i KP-së). Dy personat përgjegjës për sulmin e zjarrvënies u dënuan përkatësisht me një vit dhe një vit e gjysmë heqje lirie. Policia nuk ka regjistruar asnjë incident tjetër krimi urrejtjeje dhe gjykatat nuk e kanë përdorur kurrë nenin 50 të KP-së për të rritur dënimet për motivim racist” Raporti i ECRI-t për Shqipërinë, 2015, Opinioni i AC FCNM për Shqipërinë, 2011.

SHTOJCA 2 – PËRMBLEDHJE E NEVOJAVE TË TË NXËNIT

Vlerësimi i nevojave të të nxënit identifikoi nevojat e mëposhtme të trajnimit, të cilat formojnë bazën e rezultateve të të nxënit dhe planeve mësimore.

Përmbledhje e nevojave të të nxënit:

- ▶ Hetimi i motiveve raciste në aktet e dhunshme: trajnimi i policisë se si të përmbushë detyrimet e saj sipas neneve 3 dhe 14 për të hetuar dhe zbuluar motivime të mundshme raciale në incidentet e dhunshme.
- ▶ Trajnimi mbi të drejtat e njeriut dhe antiracizmin për të luftuar anticiganizmin: rritja e ndërgjegjësimit të oficerëve të policisë për detyrimet e tyre lidhur me respektimin e të drejtave të njeriut, duke u përqendruar te parandalimi i brutalitetit policor dhe diskriminimit racist ndaj romëve dhe pakicave të tjera.
- ▶ Policimi në komunitet dhe rritja e besimit: pajisja e policisë me aftësitë për t'u angazhuar në policimin në komunitet, për të rritur besim me komunitetet e marginalizuara dhe për të përmirësuar raportimin dhe parandalimin e krimeve të urrejtjes.

Divizioni i Romëve dhe Udhëtarëve i Këshillit të Evropës mbështet qeveritë e shteteve anëtare për hartimin dhe zbatimin e ligjeve, politikave, programeve dhe masave, në mënyrë që të sigurojë zbatimin efektiv të standardeve të të drejtave të njeriut të Këshillit të Evropës dhe që ato të jenë vërtet të dobishme për romët dhe udhëtarët, përfshirë edhe në marrëdhëniet me policinë.

Një aspekt kritik i trajnimit të zyrtarëve të policisë për të trajtuar krimet me motive racore kundër romëve është sigurimi i një qasje sistematike ndaj zhvillimit profesional. Një zgjidhje e mundshme do të ishte integrimi i standardeve përkatëse të Këshillit të Evropës dhe jurisprudencës së Gjykatës Evropiane në kurrikulat e institucioneve të trajnimit fillestar ose të trajnimit vazhdues të policisë.

Këto fletë informacioni janë hartuar për të ndihmuar profesorët dhe trajnerët e policisë që të përfshijnë standardet e Këshillit të Evropës mbi krimet me motive racore kundër romëve në programet ekzistuese të trajnimit që ofrohen nga policia dhe institucionet arsimore (akademitë e policisë, shkollat e policisë).

AL

www.coe.int

Këshilli i Evropës është organizata kryesore për të drejtat e njeriut në kontinent. Në të bëjnë pjesë 46 shtete anëtare, duke përfshirë të gjitha shtetet anëtare të Bashkimit Evropian. Të gjithë shtetet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dokument i cili është hartuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe shtetin e së drejtës. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut mbikëqyr zbatimin e Konventës nga shtetet anëtare.